

Guia docent

290612 - ARQCIU14 - Arquitectura i Ciutat

Última modificació: 14/02/2021

Unitat responsable: Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès
Unitat que imparteix: 756 - THATC - Departament de Teoria i Història de l'Arquitectura i Tècniques de Comunicació.
740 - UOT - Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori.

Titulació: GRAU EN ESTUDIS D'ARQUITECTURA (Pla 2014). (Assignatura obligatòria).

Curs: 2020   **Crèdits ECTS:** 6.0   **Idiomes:** Català, Castellà

PROFESSORAT

Professorat responsable: MARTA SERRA PERMANYER (THATC)

Altres: KATHRIN GOLDA-PONGRATZ (DUOT)

COMPETÈNCIES DE LA TITULACIÓ A LES QUALS CONTRIBUEIX L'ASSIGNATURA

Específiques:

- EP3G. Aptitud per catalogar el patrimoni edificat i urbà i planificar la seva protecció (T).
- EP8G. Capacitat per intervenir i conservar, restaurar i rehabilitar el patrimoni construït (T).
- EP16G. Coneixement adequat de la història general de l'arquitectura.
- EP20G. Coneixement adequat de les tradicions arquitectòniques, urbanístiques i paisatgístiques de la cultura occidental, així com dels seus fonaments tècnics, climàtics, econòmics, socials i ideològics.
- EP22G. Coneixement adequat de la relació entre els patrons culturals i les responsabilitats socials de l'arquitecte.
- EP23G. Coneixement adequat de les bases de l'arquitectura vernaclea.
- EP24G. Coneixement adequat de la sociologia, teoria, economia i història urbanes
- EAB4G. Coneixement adequat i aplicat a l'arquitectura i l'urbanisme de l'anàlisi i teoria de la forma i les lleis de la percepció visual.
- EP15G. Coneixement adequat de les teories generals de la forma, la composició i els tipus arquitectònics.
- EP21G. Coneixement adequat de l'estètica i la teoria i història de les belles arts i les arts aplicades.

Genèriques:

- CE5. Capacidad de comprender las relaciones entre las personas y los edificios y entre éstos y su entorno, así como la necesidad de relacionar los edificios y los espacios situados entre ellos en función de las necesidades y de la escala humana.
- CE2. Conocimiento adecuado de la historia y de las teorías de la arquitectura, así como de las artes, tecnologías y ciencias humanas relacionadas.
- CE3. Conocimiento de las bellas artes como factor que puede influir en la calidad de la concepción arquitectónica.
- CG1G. Conèixer la història i les teories de l'arquitectura, així com les arts, tecnologies i ciències humanes relacionades amb aquesta.
- CE6. Capacidad de comprender la profesión de arquitecto y su función social en la sociedad, en particular elaborando proyectos que tengan en cuenta los factores sociales.

Bàsiques:

- CB1G. Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de texts avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- CB3G. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloquin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

METODOLOGIES DOCENTS

Cada setmana el curs proposa una ciutat protagonista que convida a connectar amb d'altres episodis urbans més enllà del context occidental. Els principals continguts vénen donats per classes teòriques. A nivell pràctic, el curs ofereix una sèrie de casos d'estudi que es presenten de forma individual (A3 dibuixat) a tota la classe cada dijous (el dijous de la setmana dedicada a la ciutat corresponent on s'ubica el cas). L'estudiantat contribueix així a enriquir la teoria i entrar en detall en els casos tot activant el debat a classe. El seguiment i revisions de casos es farà durant la segona hora de classe tant els dimarts com els dijous amb l'ajuda del professorat i la bibliografia facilitada. Les presentacions de l'A3 s'exposen oralment la última hora dels dijous i seran objecte d'avaluació. Tres setmanes més tard es lliurarà la correcció i evolució del treball en un A2, que servirà per l'avaluació final de la pràctica. A part es realitzaran dos parcials que serviran per avaluar els coneixements teòrics assimilats i aprofundir en aquests.

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura presenta una aproximació a la història de l'arquitectura i l'urbanisme a partir de les relacions canviants entre ciutat i societat. L'assignatura és interdepartamental i evita l'examen de les formes d'arquitectura o d'urbanisme com un àmbit autònom autosuficient, posant especial atenció a les múltiples escales de l'espai i a la transició entre edifici, espai urbà i ciutat.

Partint de l'antiguitat clàssica fins arribar a la contemporaneïtat de finals del s XX, el curs desplega un arc de ciutats destacades de la història urbana i arquitectònica occidental que permeten oferir un primer sistema de referències capaç d'identificar els llenguatges estilístics més significatius de cada cas. A la vegada, cada ciutat serveix de pretext per connectar amb altres episodis de ciutats i arquitectures no eurocèntriques i evidenciar la simultaneïtat i diversitat de cultures que conformen múltiples aproximacions a la història en ocasions omeses pels canons i historiografia dominant.

Fusionant en un mateix cos de continguts l'escala arquitectònica i la urbanística, el curs ofereix una lectura transversal i comparada de cultures urbanes a través dels seus llegats arquitectònics i urbanístics en la seva edat d'or. La perspectiva de gènere, l'enfocament intercultural i decolonial, i la revisió de la seva evolució fins al present, seran aportacions crítiques, complementàries i necessàries a l'hora de comprendre connexions, influències mútues i contrastos entre diferents cultures arquitectònic-urbanes i les seves variables.

HORES TOTALES DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores grup gran	33,0	22.00
Hores grup mitjà	33,0	22.00
Hores aprenentatge autònom	84,0	56.00

Dedicació total: 150 h

CONTINGUTS

Temari

Descripció:

Cada setmana es tractarà una ciutat protagonista que convidarà a connectar amb d'altres episodis urbans més enllà del context occidental.

1. L'arquitectura i la ciutat. De les primeres civilitzacions a l'antiguitat clàssica grega i romana.
2. FES: ciutat medieval i ciutat islàmica. L'erosió de l'espai públic i l'urbanisme islàmic.
3. FLORÈNCIA i ROMA: la cultura de l'humanisme (1300-1470). La recuperació de l'antiguitat clàssica en el Renaixement i el Barroc (s XVI i XVII).
4. PARÍS: intervencions urbanes en època borbònica (s XVII-XVIII) i la reforma de Haussmann (1850-1870).
5. LONDRES: habitatge, intervencions urbanes i infraestructures en època georgiana i victoriana (s XVII-XIX)
6. BARCELONA: entre el Pla Cerdà i el Modernisme (1850-1925).
7. VIENNA: de la capital de la cultura al Ring la ciutat del "fi de segle" (1850-1914).
8. Primer Parcial
9. CHICAGO: la metròpolis del Gran Oest i el bressol d'una nova arquitectura (1850-1930).
10. FRANKFURT: 11. Moviment modern, ciutat i habitatge en la Neue Frankfurt (1925-1930).
11. BRASÍLIA: l'oportunitat del moviment modern (1955-2000).
- 12-13. LOS ANGELES: l'estil internacional i la ciutat de l'automòbil (1900-2000).
- 13-14. BERLIN: de la destrucció i reconstrucció crítica a la caiguda del mur (1945-1989).
15. Segon parcial

Objectius específics:

- Capacitat d'interrelació comparativa entre els diferents estils i llenguatges històrics i saber-los situar en el temps i context geogràfic d'influència.
- Capacitat d'integrar les principals bases dels estils més característics de cada ciutat a partir dels canons presentats per la historiografia bàsica i principal.
- Capacitat d'ampliar el coneixement més enllà del context occidental tot identificant l'emergència d'altres cultures expressades en ciutats de continents diversos.
- Consciència i reflexió sobre identitats vinculades a la història de les ciutats i les omissions en els relats.
- Saber analitzar una ciutat a través de les diferents escales espacials, des del detall d'un edifici a l'escala de territori.
- Identificació de les mutacions i múltiples rols de l'espai públic entès com a espai de transició entre l'escala arquitectònica i urbana.
- Comprendre la relació entre l'ús d'un estil i les complexes i canviants motivacions socials en les que s'emmarca aquesta ecolosió artística.
- Cura en la perspectiva de gènere en la historiografia de les ciutats i arquitectura, consciència sobre les influències i els impactes dels fluxes migratoris en les nostres ciutats i la segregació socio-espacial derivada.
- Reflexió sobre l'esdevenir de la història i la seva implicació en el nostre present.
- Capacitat d'interrelació dels continguts i assimilació dels continguts propedèutics.

Dedicació: 66h

Grup gran/Teoria: 33h

Grup mitjà/Pràctiques: 33h

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

30% Primer parcial: mapeig, cronologia i síntesi comparativa dels continguts estudiats. En parella.

30% Segon parcial: desenvolupament i estudi comparat d'una altra ciutat facilitada pel curs. En parella o individual.

15% Lliurament A3: presentació de l'anàlisi del cas d'estudi d'una ciutat mitjançant dibuix. Individual.

15% Lliurament A2: anàlisi de l'evolució del cas d'estudi de l'A3 fins al nostre present. Individual.

10% Participació activa en els debats: es valorarà la interacció, seguiment i actitud pro-activa tant en les sessions presencials com les virtuals. Individual.

NORMES PER A LA REALITZACIÓ DE LES PROVES.

El procés d'avaluació es fonamenta en el treball personal de l'estudiantat i es pressuposa l'autenticitat de l'autoria i l'originalitat dels exercicis realitzats.

La falta d'originalitat a l'autoria o el mal ús de les condicions en què es fa l'avaluació de l'assignatura és una infracció que pot tenir conseqüències acadèmiques greus. Es qualificarà com a suspens a un estudiant si es detecta la falta d'originalitat en l'autoria d'alguna activitat avaluable, ja sigui perquè ha utilitzat material o dispositius no autoritzats, ja sigui perquè ha copiat de forma textual d'internet o ha copiat d'apunts, de materials o dispositius no autoritzats, manuals o articles (sense la citació corresponent) o d'altre estudiant, o per qualsevol altre conducta irregular.

BIBLIOGRAFIA

Bàsica:

- Mumford, Lewis, 1895-1990. La Ciudad en la historia : sus orígenes, transformaciones y perspectivas. Logroño: Pepitas de Calabaza, 2012. ISBN 9788493943783.
- Kuhlmann, Dörte. Gender studies in architecture : space, power and difference. London: Routledge, 2013. ISBN 9780415623001.
- Wolfrum, S. (ed.). Squares: Urban Spaces in Europe. Basel: Birkhäuser, 2015. ISBN 3038216496.
- Hegemann, Werner; Peets, Elbert; Solà-Morales, Ignasi de; Ubach i Nuet, Antoni; Castán, Santiago. El Vitrubio americano : manual de arte civil para el arquitecto. Barcelona: Fundación Caja de Arquitectos, 1992. ISBN 8425225110.
- Oyón, José Luis; Lerena, Ana. Ciudades : procesos y formas urbanas : urbanística I, [1r curs, 2n quadrimestre]. [Sant Cugat del Vallès]: EAV, 2008. ISBN 9788476532225.
- Hall, Peter. Cities in civilization : culture, innovation, and urban order. London: Weidenfeld & Nicolson, 1999. ISBN 0297842196.
- Fletcher, Banister. Historia de la arquitectura : por el método comparado. Barcelona: Canosa, 1928.
- Frampton, Kenneth. Historia crítica de la arquitectura moderna. 6ª ed. ampliada. Barcelona: Gustavo Gili, 1993. ISBN 8425216281.
- Monclús, Francisco Javier; Oyón, José Luis. Elementos de composición urbana [en línia]. Barcelona: Edicions UPC, 1998. Disponible a: <http://upcommons.upc.edu/handle/2099.3/36298>. ISBN 848301243X.
- Müller, Werner; Vogel, Günther. Atlas de Arquitectura. Madrid: Alianza, 1984-1985. ISBN 8420669970.
- Kostof, Spiro. The City shaped : urban patterns and meanings through history. London: Thames and Hudson, cop. 1991. ISBN 0500341184.
- Kostof, Spiro; Jiménez-Blanco, María Dolores. Historia de la arquitectura. Madrid: Alianza, 1988. ISBN 8420679968.
- Lerner, Gerda. Why history matters: life and thought. Oxford University Press, 1998.
- Ching, Frank, 1943-. Una Historia universal de la arquitectura: un análisis cronológico comparado a través de las culturas. Barcelona: Gustavo Gili, 2011. ISBN 9788425223792.
- Sennett, Richard, 1943-. Carne y piedra : el cuerpo y la ciudad en la civilización occidental. Madrid: Alianza, 1997. ISBN 8420694894.
- Girouard, Mark. Cities & people : a social and architectural history. New Haven: Yale University, 1985. ISBN 0300035020.

RECURSOS

Altres recursos:

Bibliografia específica penjada a atenea.